

PRVO OPAZOVANJE PREKOMORSKEGA PRODNIKA *Calidris melanotos* V SLOVENIJI

First observation of the Pectoral Sandpiper *Calidris melanotos* in Slovenia

BORUT ŠTUMBERGER

Cirkulane 41, SI-2282 Cirkulane, e-mail: stumberger@siol.net

Prekomorski prodnik *Calidris melanotos* gnezdi v Arktiki od polotoka Tajmir v Sibiriji prek Aljaske in Kanade do Hudsonovega zaliva, prezimuje pa v južni polovici Južne Amerike in redno, čeprav v manjšem številu, tudi v JV Avstraliji in Novi Zelandiji. Je eden najštevilnejših transatlantskih gostov v Evropi (LEWINGTON *et al.* 1991). Avtor v letih 1958–85 navaja samo za Britansko otočje prek 1.400 registriranih osebkov. Na Britanskem otočju in Franciji je glavnina opazovanj v septembru in oktobru. Na Švedskem je velik delež opazovanj iz maja, na Finskem pa je večina opazovanj zabeležena spomladi. Ta vzorec pojavljanja lahko kaže, da večina prekomorskih prodnikov prileti jeseni, prezimijo nekje v Evropi ali Afriki in se nato pomladi z drugimi palearktičnimi pobežniki selijo v smeri SSV. Glede na geografsko razporeditev pojavljanja na Britanskem otočju se zdi, da je večina prekomorskih prodnikov nearktičnega izvora, številni pa verjetno prihajajo iz Sibirije (LEWINGTON *et al.* 1991). V Italiji je bil prekomorski prodnik opazovan destkrat (10), nam najbližje v Furlaniji-Juljski krajini trije (3) osebki leta 1994 (BRICHETTI 1999, KRAVOS ustno). Na Hrvaškem ni podatkov o pojavljanju vrste (MIKUSKA ustno). Na Madžarskem je bil od leta 1987 do 1998 opazovan osemkrat (8); večina ptic je bila mladostnih in se je tod zadrževala v septembru in začetku oktobra (MAGYAR *et al.* 1998). V Avstriji je bilo do konca 80ih let znanih okoli 20 opazovanj (LEWINGTON *et al.* 1991). Trenutno je znanih več kot 25 opazovanj, štiri (4) iz jeseni 1999, večinoma v mesecu septembru (RANNER ustno).

Dne 25.9.1999 ob 12.30 uri sem se z namenom, da preštejem pobežnike, ustavil v bazenih za odpadne vode Tovarne sladkorja Ormož. Komaj sem iz avtomobila naravnal teleskop proti zadnjemu bazenu, že sem opazil nenavadnega pobežnika. Sprva mi je vztrajno kazal le prsi in trebuh. Ločnica med belim trebuhom in enakomerno drobno progastimi prsmi je bila izrazita in podobne pri evropskih pobežnikih še nisem videl. Ko se je ptica obrnila, pa sem že vedel, da opazujem prekomorskega prodnika (barvna priloga - slika 1). Ob njem so se v zadnjem bazenu zadrževali še trije (3) mali prodniki *Calidris minuta*, en (1)

srpokljuni prodnik *C. ferruginea*, 73 spremenljivih prodnikov *C. alpina*, dva (2) togotnika *Philomachus pugnax*, štiri (4) črni martinci *Tringa erythropus*, pet (5) zelenonogih martincev *T. nebularia* in trije (4) močvirski martinci *T. glareola*. Vsi opazovani pobežniki so bili mladostni osebki. V tednu po prvem opazovanju so številni neodvisni opazovalci opazovanja potrdili. Prekomorski prodnik je bil opazovan še 26., 29.9. in zadnjič 2.10.1999.

Opazovanje prodnika je potrdila Nacionalna komisija za redkosti. Kljub razmeroma gosti mreži in dobri opremljenosti opazovalcev v Sloveniji je v primerjavi s sosednjimi državami (Italija, Avstrija, Mažarska) očitno, da vrsta k nam ne zaide pogosto. Možni vzrok je geografska lega države v senci loka Alp.

Zahvala: Kolegi mag. Tibor Mikuska, dr. Kajetan Kravos, dr. Peter Sackl in dr. Andreas Ranner so mi pomagali zbrati informacije o pojavljanju prekomorskega prodnika v sosednjih državah. Kolega Luka Božič je kritično popravil rokopis. Za pomoč se vsem iskreno zahvaljujem.

Povzetek

Med 25.9. in 2.10.1993 je bil v bazenih za odpadne vode Tovarne sladkorja pri Ormožu (SV Slovenija) opazovan mladostni osebek prekomorskega prodnika *Calidris melanotos*. Gre za prvo opazovanje vrste v Sloveniji. Osebek je bil fotografiran, določitev vrste pa je potrdilo več neodvisnih opazovalcev in nacionalna Komisija za redkosti.

Summary

Between September 25th and October 2nd 1999, a juvenile Pectoral Sandpiper *Calidris melanotos* was observed in a wastewater basin of the Ormož Sugar Factory (NE Slovenia). This is the very first record for this species in Slovenia. The individual was photographed and the species confirmed by a number of independent observers as well as by the national Rarities Committee.

Literatura

- BRICHETTI, P. (1999): AVES – Guida elettronica per l'ornitologo. 1. Non-Passeriformi / 2. Passeriformi. Software multimediale su CD-ROM. Edagricole, Bologna.
- MAGYAR G., T. HADARICS, Z. WALICZKY, A. SCHMIDT, T. NAGY & A. BANKOVICS (1998): Nomenclator avium Hungariae. An annotated list of the birds of Hungary. Madartani Intezet – MME – Winter Fair, Budapest – Szeged.
- LEWINGTON, I., P. ALSTRÖM & P. COLSTON (1991): A field guide to the rare birds of Britain and Europe. Harper Collins, Jersey.